Nr. 275. w Wtorek dnia 23. Listopada 1858.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:
ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal. 20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:
1 sgr. 3 fen. od wiersza na ½ szerokości przyjmują się tylko w expedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Londyn, 21. Listop. — Rząd angielski zawarł układ z towarzystwem indyjskiego telegrafu względem założenia podmorskiego telegrafu przez morze Czerwone. Pracują już nad liną tą telegraficzną.

Podróżny niemiecki Dr. Barth otrzymał order łazienny.

Berlin, 23. Listopada. — J. kr. w. książe rejent raczył nadać w imieniu Najj. Pana tytuł prezesa policyi dotychczasowemu dyrektorowi policyi v. Baerensprungowi w Poznaniu, a zamianować dotychczasowego sędziego powiatowego Jana Schlenthera landratem powiatu tylżyckiego, w obwodzie rejencyi gumbińskiéj.

Berlin, 22. Listopada. — J. kr. w. książe rejent słuchał dziś referatów rzecz. tajn. radzcy Illaira i rzecz. tajn. nadradzcy rejencyjnego Costenoble, potem pracował z księciem Hohenzollern i przyjmował ministrów v. Auerswalda i bar. v. Schleinitza.

— Książe Walii przybył onegdaj wieczorem o godz. 10téj do Berlina w towarzystwie pułkownika R. Bruce i majora Feesdale i udał się wprost do nowego pałacu, gdzie książe mieszka.

— Pruska korespondencya podała równocześnie z rozporządzeniem wyborczem ministra spraw wewnętrznych z d. 17. b. m. wiadomość, że okólnik do prezesów rejencyjnych zakazuje popierania kierunków ostatecznych lub wyłącznych. Zwracaliśmy na to uwagę, że ta osnowa podana niezgadza się z osnową Flottweloskiego reskryptu, ale niemogliśmy sprzeczności rozwiązać. Teraz dowiadujemy się z pruskiéj korespondencyi, że tu chodzi o dwa rózne rozporządzenia. Pierwsze z nich było wydane na dniu 10. Listopada do wszystkich prezesów rejencyjnych i prezesa policyjnego w Berlinie i brzmi wedle tego organu ministeryalnego jak następuje: Rządowe organa mają unikać i zaniechać popierania ostatecznych lub wyłącznych kierunków politycznych w czynnościach swoich podczas nadchodzących wyborów. Upraszam w miarę tego opatrzyć landratów i komisarzy wyborczych w ściśle instrukcye i mnie natychmiast uwiadomić co w téj mierze dokonano.

Berlin, 16. Listopada 1858 r.

Minister spraw wewnętrznych (podp.) Flottwell.

— Na zapytanie wyborców berlińskich czyli p. Schultze Delitzsch przyjmie kandydaturę w okręgu berlińskim, tenże odpowiedział jak następuje: zwróciłem dawniéj uwagę moich politycznych przyjaciół, podzielających zemną uczucia, czyli pod okolicznościami szczególniejszego rodzaju, które zapowiadają zmianę w naszem życiu politycznem rzeczą jest stosowną wybierać mężów do izby deputowany takiéj przeszłości, jaką jest nasza, lub czyli liberalnemu ministerstwu niezaszkodziłoby się tem w obec stronnictwa wstecznego. I w rzeczy saméj utwierdziliśmy się w naszem mniemaniu tem, co nam odpisano, z tego powodu postanowiliśmy tym razem służąc dobréj sprawie, wyrzec się wyboru naszego. Wyrzeczenia się panów v. Unruh i Rodbertusa przesłane zostały berlińskim wyborcom i ja moje do nich dołączam.

— Katolicy brali podczas wyborów szczególniéj nad Renem i Westfalii wielki udział i jak lat poprzednich korzystali z przewagi swéj liczebnéj w okręgach, gdzie mieszkają społem z ewanielikami. Równie uważano, że surowsze stronnictwo wzięło górę nad łagodniejszem stronnictwem katolickiem. Pokazuje się to z zarzutów czynionych dotychczasowemu katolickiemu deputowanemu radzcy najwyższego trybunału Blömerowi, który okręg Montjoje reprezentował i z jego odpowiedzi. Blömer życzy sobie rozdzielenia polityki od zdań religijnych, nie należy on do frakcyi katolickiéj, która w kwestyach politycznych jednakowo sądzi i głosuje, chce wolności dla różnych kierunków politycznych w świecie katolickim i jak się zdaje, znajduje poparcie w szlachcie westfalskiéj, która nie chce oddać się przewodnictwu Reichenspergera. Blömer był przyjacielem zmarłego jenerała v. Radowitza i brał udział w organizacyi unii.

— Do kolońskiéj gazety piszą, że dotychczasowy podsekretarz stanu w ministerstwie handlu pan v. Pommer Esche zostanie naczelnym prezesem reńskiéj prowincyi. Posada po nim nie zostanie obsadzoną, ale natomiast ma objąć dyrektorstwo tajny nadradzca rejencyjny v. d. Reck. Równie mówią o rozdzieleniu administracyi poctowéj i kolejowéj od rzeczonego ministerstwa, w którem tworzyły pierwszy i drugi wydział; trzeci wydział dotyczący administracyi budowli lądowéj, wodnych i dróg bitych ma być także odłączony od tego ministerstwa i przydany ministerstwu rolniczemu o ile ma styczność z kulturą krajową.

Francya.

Paryż, 18. Listopada. — Pan Bourqueney nie opuści jeszcze, wedle Norda, stanowiska swego. Pan Thouvenell przybył dziś do Marsylii i chciał tego samego dnia stanąć w Paryżu. Hrabia Lallemont pozostał w Konstantynopolu w zastępstwie jego. Przed wyjazdem swym miał p. Thouvenell posłuchanie u sułtana, na którem Abdul Medszyd wyraził posłowi francuskiemu wdzięczność za to, że dokładał zawsze starania w utrzymaniu przyjaznych między Portą a Francyą stosunków. Czy to — mówi korespondent koloński — nie zakrawa na ironią? — Wczoraj przybył ze wsi pan Berryer i zamyśia się porozumieć z panem Dufaure co do obrony korespondenta i Montalemberta. Prezydent 6go wydziału sądu policyi poprawczéj nagabywany od dyplomatów i polityków o karty wnijścia na d. 24. m. b. nie może wszytkich życzeń uwzględnić, boała tylko liczba słuchaczy będzie miała wolny na sądy przystęp. Współudział dla oskarzonego zwiększa się dla pozwanego w tym stopniu, że możnaby z Nordem powiedzieć, »że z jego nieprzyjaciół stali się jego obrońcy«.

— Wiadomości o niespokojnościach powstałych w Algeryi powtarzają się. Mówią, że rzucono się na Kadego, przyjaznego Francuzom, wysłano wojska wiele do przytłumienia ich i zdaje się, że to niezadługo nastąpi.

— Univers zawiera dziś przydługi artykuł o raporcie księcia Napoleona względem zamianowania trzech izraelitów członkami rad jeneralnych w Algeryi. Z wielką energią powstaje na miejsce raportu, w którem jest mowa, że równość różnych wyznań przed prawem francuskiem jest bezwarunkową i zupełną. Univers oświadcza, że to jest fałszem. Wedle tego pisma są rozmaite religie, w myśl prawa francuskiego wolne albo uznane, a indywidua równe. Różne wyznania atoli, mówi to pismo, nie są ani wolne, ani uznane, ani równe. Przytacza słowa cesarza Napoleona, wyrzeczone w Rennes: że Francya pragnie rządu głoszącego, obronę religii katolickiéj, uznając wolność innych. Wolność religijna jest, mówi daléj Univers, odmienną od absolutnéj równości wszystkich wyznań. Rząd, któryby ogłaszał absolutną równość wszystkich wyznań, ogłaszałby tem samem ateizm. Francyi nie jest wcale obojętną rzeczą, czy ma nad sobą rząd chrześciański, mahometański albo mormoncki. Ludwikowi Filipowi na nic się nie zdało, że się nazwał ostatnim zwolennikiem Woltera i że żona jego spadkobiercę protestantką była. Jeżeli — mówi to pismo — władzcy nie wiedzą, gdzie jest Bóg, gdzież go tedy ludy szukać mają? Wszyscy władzcy w czasie wojny wschodniéj wzywali Boga chrześcian, co dowodzi, że w sercu ludu równość wyznań nie ma żadnéj podstawy«. W końcu przypomina Univers cesarzowi, ile serc zyskał dla siebie, przez to że jest dobrym katolikiem. Artykuł ten, wymierzony na raport księcia Napoleona i dotykający o tyle cesarza, że raport ten pochwalił, zrobił wielkie wrażenie w kółkach urzędowych a mianowicie w zamku królewskim. Co najbardziéj uderzyło, jest to groźny ton, w jakim Univers występuje dając do zrozumienia, że cesarz postrada protekcyę rzymskiego duchowieństwa i jego partyi, jeżeli nie poprzestanie stawiać przeszkód dziełu nawrócenia Francyi, rozpoczętemu w r. 1851.

(Kor. Cz.) Monitor donosi, że dnia 8. b. m. konferencya stambulska zgodziła się na nowe granice Czarnogóry. Jakie są te granice? jeszcze niewiadomo. Niewiadomo także czy konferencya zmieniła stosunki między Czarnogórą a Turcyą. Zapewne Czarnogóra pozostanie w stanie w jakim była, tj. w stanie niezależności.

Wiecie już z depesz telegraficznych, że w Jorku na uroczystość wystawienia dział sewastopolskich, hrabia Carlisle namiestnik Irlandyi przemówił za przyjaźnią Anglii z Rosyą i że z rozkazu księcia Cambridge niepokazał się na téj uroczystości żaden oficer angielski. Szczęśliwy jestem, że moi koledzy londyńscy zwracają pilne oko na międzynarodowe mowy angielskie, których wagę każdy pojmuje. Korespondent paryski czytając codziennie ze 25 dzienników, może łatwo pominąć ważniejsze objawy publicznego życia Anglii. Na uroczystości w Guildhale, hr. Derby przemówił w duchu tak zwanym amfikteonskim, którego skutków oczekuje z niecierpliwością stały ląd Europy. Marszałek Pelissier przemówił za przymierzem francusko-angielskiem i zapewnił, że przymierze to jest dziś stalszem niż było. Słowa marszałka brane są za dowód, że Anglia zgadza się na kanał suezki, i jeżeli jest prawdziwe podanie o nowym spisku, że Anglia zawiadomiła o nim rząd francuski. Mimo zapowiedzenia, marszałek Pelissier nie przybył dotąd do Compiègne. O lordzie Palmerstonie nic niesłychać. Okręty rosyjskie przeciągają jeden po drugim z morza Baltyckiego na morze Śródziemne. Stacya w Villafranca nabiera wagi. W. książe Konstanty objedzie zapewne z flotą rosyjską brzegi słowiańskie i wschodnie. Ostatnie depesze ze Stambułu wystawiają Azyą Mniejszą w wielkiem wzburzeniu.

Constitutionnel cieszy się ciągle z odżycia parlamentaryzmu w Prusach. Toż samo robi la Patrie. Ostatni dziennik nieprzestaje Prusach

i radby, aby odżyły parlamenta wszystkich dzielnic konfederacyi niemieckiéj. Politykę Francyi wytłumaczyłem. Rządowe dzienniki francuskie wystawiają księcia Hohenzollern za katolika i kuzyna cesarza, a angielskie za przyjaciela królowéj i zwolennika Anglii.

Rządowe dzienniki francuskie powstają na Brighta zapewne dla tego, że zerwał z Francyą, że grozi gabinetowi Derby i że na większéj politycznéj potędze klas średnich angielskich Francya cesarska niewieleby zyskała. Anglia niezawisła od formy rządowéj. Jestem przekonany, że gdyby przeszła, (czemu niewierzę) reforma wyborcza Brighta, powiększając potęgę klas średnich, powiększyłaby jeszcze konserwatyzm angielski. Godnem jest uwagi, że Anglicy studyując Francyę, nie są uderzani żadnemi imionami, któremi się trudniemy, lecz imionami zapomnianemi, a może nie dosyć ocenionemi. Najwięcéj trafia do ich wyobraźni filozofia pozytywna Augusta Comte (Cours de philosophie positive), uzupełniająca filozofią Benthama. Korzystali z niéj: Stuart Mill, miss Martincan, Jerzy Lewis, Newman, Russel i inni. Zwrócił na to uwagę p. Remusat w Revue des deux Mondes i Francuzów niemało tem zadziwił. Anglia ufna w swój geniusz i swój konserwatyzm, rzuca dawne więzy formy i szuka tego co jest użyteczne. Z wyrażenia pana de Remusat, że o rządzie nie sądzi się według jego formy, lecz według ducha, który go ożywia, la Patrie wyciągnęła wniosek przychylny dla cesarstwa. Cesarstwo francuskie, rzekła, niema formy roku 1789, ale ma jego zasady; kto może zarzucić cesarstwu zgwałcenie jakiegobądź prawa ludzkości, albo prawa nowożytnego? Co mówi la Patrie znajdzie niepoślednie poparcie, jeżeli się ziści wiadomość, że minister delangle zwolni surowość prawa drukowego. Jestem nieprzyjacielem nadużyć prasy, moim wzorem jest prasa angielska, w któréj napotyka się wiele gwałtowności, rubaszności i egoizmu, ale w któréj nic się nie znajduje przeciwnego obyczajom i prawości publicznéj, jestem przekonany, że stopniowa wolność druku do tego wzoru prowadzi. Ile mogłyby zyskać na większéj wolności druku Rosya i Królestwo! Nim się zdecyduje sprawa zwolnienia surowości prawa drukowego, minister Delangle zezwolił na otworzenie dawnych konferencyj zwanych Conferences Molé, w których młodzież prawnicza kształci się w wymowie, prawie, nowéj ekonomii politycznéj w nowéj publicystyce; minister zrzeka się nadto występowania z kandydatami rządowemi w wyborach departamentów Meuse i Aisne. Pan Delangle utrzymuje system cesarski, ale baczy na opinię, która byłaby może zadowoloną z tego co jest, gdyby miała »quelque chose de plus«.

Rząd francuski nie ma poprzestać na posłaniu do Rzymu batalionu strzelców. Ma posłać inny jeszcze batalion tak, aby załoga francuska była wzmocniona o 1500 ludzi. Pokazują się znowu bijatyki między Francuzami a Rzymianami. Mazzini ma być we Włoszech.

Portugalia zdała się dumnie na arbitralność cesarza w oznaczeniu indemnizacyi za »Charles Georges«. Cesarz tego nie przyjął i zdał sąd izbie handlowéj w Nantes, dobrze oswojonéj z handlem murzyńskim. Izba oznaczyła indemnizacyą w sumie 150 czy 180,000 fr. Zapewniają, że negocyacye z Anglią o najem Koolisów w Indyach idą źle, teraz trudno uwierzyć, bo negocyacye zaledwie się zaczęły.

Pobyt cesarstwa w Compiegne jest przeplatany polowaniami, teatrami i tańcami. Stan cessarzowéj zwraca już uwagę. Jest tego tygodnia w Compiegne lord Cowléj i trzech Anglików. Hr. Kisielew nie mógł tam jechać dla słabości.

Król wirtembergski przejeżdżał przez Francyą udając się do Nizzy. W Paryżu nie był.

Marszałek Pelissier kazał zdjąć chorągiew z peronu swéj ambasady.

Do procesu Montalemberta dały powód ważne okoliczności: 1) chęć okazania najwyższéj śmiałości, 2) wizyta Montalemberta zrobiona familii orleańskiéj w Anglii, 3) przeszkodzenie zamiarowi ogłoszenia artykułu Correspondenta w osobnéj broszurze, 4) wywdzięczenie się za rady dawane papieżowi przez kuzyna hrabiny Montalembert (de Merode), aby nie przybył do Paryża. Sprawa Montalemberta przeszła do izby oskarżenia. Jeżeli izba uzna winę, w procesie ma wystąpić prokurator jeneralny. Twierdzą niektórzy, że hrabia Montalembert wyparł się złéj intencyi, lecz wiadomo, iż proces pójdzie swoją drogą. O. Lacordaire, katolik parlamentarski, napisał czuły list do Montalemberta. Univers nic nie mówi o procesie, a Ami de la religion mówić nie śmie. Montalembert nie jest lubiony przez klasy średnie, a nie tylko może rachować parlamentaryzm francuski. Klasy średnie pokładałyby większą ufność w Thiersie, ale on starzeje się i jego dzieło jest dawane abonentom w premiach przez dzienniki rządowe. Guizot wpadł w filozofizm polityczny i zajęty jest własną osobą. W drugim tomie swych pamiętników odpowie na zarzuty lorda Normanby. Hr. Duchatel trudni się giełdą. Inni dawni ministrowie orleanistowscy trudnią się drogami żelaznemi. Lamartine gotuje się do dobrowolnego wygnania, bo składki długów jego nie pokryją. Rząd nie sprzeciwia się zbieraniu składek i takowe nawet popiera, bo Lamartine roku 1848 wołając *jacta est alea*, nie wykluczył L. Napoleona od kandydatury na prezydencą rzeczypospolitéj. Z powodu przesłania składek przez wolnych mularzy, Lamartine napisał list, w którym sławi wolne mularstwo, jako łączące różność wyznań, jako ciało pracujące nad zlaniem świata w jedną familią. Donosiłem nieraz, że wolne mularstwo przyszło do znaczenia za cesarstwa. Loża bonapartystowska staje się coraz liczniejszą. Loża ta wchodzi w stosunki z lożami całego świata, mianowicie z lożami angielskiemi. Ostatnie zajmują się wolnem mularstwem z całą angielską powagą. Obok wolnego mularstwa, prowadzi się cicha propaganda uniwersytetów, związana z polityką republikanów emigrantów. P. Paillor de Montobert ogłosił trzytomowe dzieło o Unitaryzmia, pod tytułem: *»Unitarisme, exposé de la Grande science chreiienne«*.

P. Emil Montegut poświęcił artykuł romansom »Madame de Bowery« i »Fanny«. Zgromił w nim autorów, ale zgromił jeszcze więcéj czytającą publiczność, mianowicie kobiety. W Anglii wszystkie romanse mogą być czytane przez młodzież, a we Francyi wiele romansów czyta się tylko w tajemnicy i takie romanse największy pokup znajdują. O ostatnich dziełach Capefigua nikt nie jest w stanie nic powiedzieć. Wystawiać jako ideał epokę Ludwika XV. i buduary p. de Pompadour, jest to być nieprzyjacielem hartu krajowego wolności.

Rodacy amnestyowani odebrali zawezwanie do spiesznego powrotu do kraju, z zagrożeniem że w razie przeciwnym amnestya odwołaną zostanie.

Czytam w moich listach wydrukowanych w Czasie wyrażenia: moralizowanie zamiast marnowania włościaństwa było dawną wadą. — Reforma wyborcza zrujnuje (zajmuje) Anglików itd. Czytelnicy niezawodnie spostrzegli, że są to błędy drukarskie.

Anglia.

Londyn, 18. Listopada. — Książe Wales udaje się za kilka dni do Berlina w odwiedziny siostry swojéj.

— Times zamieszcza dziś artykuł o Montalembercie w następujący sposób: Pod jednym względem dzielimy los nieszczęsny p. Montalemberta. Proces który mu zrobiono, obznajmi Europę lepiéj z treścią pisma, aniżeliby to uczyniła trafność jego; i tak niektóre zdania dyskusyi indyjskiéj, które pod pewnym względem są mylne, poszczycą się rozgłosem nienaturalnym pod pewnym względem. Co jest najgorszem, to jest to, że nie możem się bronić przeciw naszemu wymownemu przeciwnikowi, aby nam się jakie słowo nie wymknęło, za któreby policya poprawcza w Paryżu uchwyciła i użyła go przeciw nam. Pomijamy przeto słowa p. Montalemberta o debacie indyjskiéj i jego wynurzenie uciechy zipowodu, że zdanie Timesa w owéj sprawie nie przemogło, zwracamy się ku temu, co mówi o obecném położeniu Anglii, że więcéj nam grozi niebezpieczeństwo ze strony Europy niż Azyi, że powaga naszego wojska upadła, nasza popularność nie podniosła się itd. W ogóle rozumie p. Monże przeceniamy nasze siły, i że łatwo możem popaść w wojnę przez dumne w siebie zaufanie, z któréj moglibyśmy wyjść zwyciężeni lub bardzo upokorzeni. Te orzeczenia — przyznać musim — nie mają dla nas przekonywającéj mocy. Może być, że w wyspiarskiéj dumie moglibyśmy bezzasadność orzeczeń p. Montalemberta okazać dowodami, któreby nas zaspokoiły. Nie jest naszym zamiarem w téj chwili zapuszczać się w walkę słów w tym przedmiocie, prosim tylko czytelników, aby wzięli pod uwagę sam fakt, że tak nam przyjazny i genialny mąż, jak Montalembert, przyznaje się do takich orzeczeń.

— Ze strony ministerstwa wojny wydano do wojska rozłożonego w Chatcham, Maidstone, Canterbury, Colchester, Buttewana rozkaz, aby gotowe były do udania się do Kalkuty, Madras, Bombay i Karatczy.

— Wczoraj umarł w 87 roku życia znany sosyalista Robert Owen.

Ameryka.

Teraźniejszy prezes Stanów Zjednoczonych p. Buchanan ma zamiar w r. 1860 wystąpić pomiędzy kandydatami na prezydenturę. Ciekawą i zajmującą jest rzeczą posłuchać o jego sławie i jego przymiotach. Tak jeden z jego przyjaciół, A. Brown, członek senatu, miał mowę podczas bankietu, którą warto powtórzyć, dla przypatrzenia się, jak Amerykanie popierają kandydatury: chcę Kuby, powiedział, prędzéj czy późniéj musimy ją dostać. Jeżeli rząd hiszpański robakami roztoczony da ją za tanie pieniądze, to dobrze, jeżeli zaś nie da, natenczas musimy ją opanować. Chcę Tanaulipai, Potozi, jedno jeszcze lub dwa państwa meksykańskie, chcę je z tego samego powodu, — do rozszerzenia niewolnictwa. Chciałbym błogosławieństwa niewoli podobnie jak religią naszego boskiego pana i mistrza aż do kończyn najdalszych ziemi rozszerzyć i jakkolwiek Yankesowie (lud Nowéj Anglii) są buntownikami i bezbożnikami, chciałbym im zanieść niewolnictwo. Handel niewolnikami zakazuje konstytucya zanadto wyraźnie. Dla tego trzeba przez przyłączanie liczbę państw niewolniczych pomnażać, aby potem ilemożności zmienić konstytucyą w tym punkcie. Jeżeli to się nie uda, trzeba nam na innéj drodze doświadczać, wystąpilbym nawet z Unii, a potem starałbym się tego dokonać. Co się tyczy środkowéj Ameryki, sądzę, że potrzeba założyć państwa trzymające niewolników w Nikaragua. Walker byłby już takie państwo założył, gdyby mu nie przeszkadzano i byłby ją zaludnił. Przeciw naszemu jest to interesowi, jeżeli przed naszym frontem mamy państwo przeciwne niewolnictwu. Nie wątpię bynajmniéj, że Buchanan na początku sprawy o Nikaragua był na dobréj drodze. Uważam za rzecz pewną, iż prezydent sprzyjał Walkerowi, gdy ten uderzył na środkową Amerykę, ale w nieszczęśliwéj godzinie usłuchał złych rad i wyprawa Walkera nieudała się. Może was dziwi, że mówię o zajęciu środkowéj Ameryki lub innego kraju, bo wedle waszego mniemania do kogo innego należą. Prawda, że są obcą własnością, tak samo jak nasz kraj niegdyś należał do Choktawskich Indyan. Gdyśmy potrzebowali tego kraju, wkroczyliśmy do niego i zabraliśmy go. Jeżeli teraz potrzebujemy środkowéj Ameryki lub części jakowego kraju, natenczas pójdę i zabiorę go. Jeżeli mieszkańcy chcą dobrowolnie żyć pod dobrym rządem, który im damy, natenczas niech go przyjmą, a jeżeli niezechcą, niech pójdą, gdzie ich oczy poniosą. Takie zdania zapewne filistrów (fogydomów) zdumieją. Zapewne mi zarzucą, że te państwa środkowéj Ameryki uznane są przez europejskie państwa za niepodległe i mają to traktatami obwarowane. Jakkolwiek one brzmią, nieprzeszkadzają nam je zabierać, skoro wymaga tego cywilizacya i przesiedlanie się naszych obywateli. Takie twierdzenia są bredniami i paplaninami, które niemają żadnego znaczenia. Jeżeli potrzebujemy środkowéj Ameryki, najtaniéj jej nabędziemy, gdy się tam udamy i zabierzemy, a gdyby Francya i Anglia chciały się w to mieszać, natenczas przeczytamy im naukę Monroego.

Rozmaite wiadomości.

— Mieszkańcy Campagne (prowincyi papiezkiéj), wysławiają wielce, jak opowiada pewien podróżny, dobroczynność oo. Kartuzów. Zakon ten posiada w téj prowincyi wieś Ticchiennę, jednę z najbogatszych posiadłości tamtejszych. Wieś ta liczy tysiąc osad, zamieszkałych przez lud pracowity, który za używanie gruntów klasztornych opłaca czynsz w robociznach i owocach. Sześciu braciszków prowadzi gospodarstwo. Zboże, wino, oliwa, owoce dają plon obfity, które zakon po największéj części poświęca na cele dobroczynne. Najbardziéj zaś wychwala lud Kartuzów w Tresulti, którzy przed kilkoma laty, podczas wielkiéj drożyzny w Campagny, przez dłuższy czas zaopatrywali w żywność całą prowincyę.

— Któżby się spodziewał, że towarzystwo żeglugi hamburgsko-amerykańskie zarobi na utracie okrętu »Austria«. Okręt ten był zabezpieczony w towarzystwach ogniowych za 800,000 mark-banko, a towarzystwo kupiło w to miejsce dwa inne okręty za 500,000, czysty zysk przeto 300,000. Z tych 300,000 ofiarowało towarzystwo wspaniale 2000 na zapomożenie poszkodowanych, tudzież pozostałych po nich, a co do reszty strat odsyła ich do miłosierpublicznego. Gdy wszakże spalenie okrętu nie było skutkiem przypadku, ale nieostrożności osób w służbie zostających, przeto poszkodowani mają wyto-

towarzystwu proces z żądaniem wynagrodzenia wszelkich strat i szkód poniesionych.

Wiadomości literackie.

Poznań, 20. Listopada. — »Przyrody i Przemysłu« rok 3ci wyszedł Nr. 44 i zawiera: O posłannictwie i sztukach owadów, spolszczył Adam Wiślicki. (Ciąg dalszy). — Morze, rzecz przerobiona z niemieckiego przez Dra Ludwika Rzepeckiego. (Dokończenie). — Przegląd ruchu literackiego i naukowego w dziedzinie nauk przyrodniczych. Odpowiedź na artykuł umieszczony w kronice paryskiéj biblioteki warszawskiéj, o stanie muzeów historyi naturalnéj w Paryżu, przez Gustawa Belke. — Rozmaitości.

Warszawa. — Nr. 39ty i 40ty »Tygodnika lekarskiego«, wyszły z druku i zawierają artykuły pp. Rosickiego, J. Rolli, L. Chodakowskiego, Eborowicza, K. Karwowskiego, J. M. Kurowskiego, W. Dąbrowskiego i Miłosza.

— »Wolnych Żartów« wyszedł zeszyt III. seryi 3éj i zawiera: fatalne koleje imieninowego podarunku pana Bonifacego; Dziedzic i dzierzawca, komedyo opera w jednym akcie z epilogiem; Prawdziwa życzliwość sług; Upór chłopski; Oda do posagu; Studya z historyi naturalnéj; Korespondencya Wolnych Zartów; Ot tak sobie; Nowożytni Moraliści; Stare ale jare; Fraszki; Wujaszek całego świata (na ucho czytelnikom); Doniesienia; Skrzynka do listów; Dwa Rebusy.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 22. Listopada 1858.

Zyto (węcpel po 25 szefli) mała zmiana, w końcu słabo odchodziło. Wypowiedziano 50 węcpli; na Listopad 43 pł., na Listopad Grudzień 43 pł., na Grudzień $43\frac{1}{2}$—43—$42\frac{11}{12}$—$\frac{5}{6}$—$\frac{3}{4}$ pł., na Styczeń Luty $43\frac{7}{12}$—$\frac{1}{2}$—$\frac{1}{3}$ pł., na wiosnę $45\frac{1}{4}$—45 pł.

Okowita (beczka po 9600 % Trallesa) bez zmiany; na miejscu (bez beczki) $13\frac{5}{6}$—$14\frac{1}{3}$ (z beczką) na Listopad $14\frac{1}{2}$ pien., $\frac{7}{12}$ list., na Grudzień $14\frac{7}{12}$—$\frac{15}{24}$ pł., na Styczeń Luty $14\frac{5}{6}$ list. i pien., na Marzec $15\frac{1}{3}$ list., $\frac{1}{4}$ pien., na Kwiecień Maj 16 list., $15\frac{5}{6}$ pien.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 22. Listopada.

Zyto 46—$\frac{1}{3}$ tal., na Listopad i Listopad Grudzień $45\frac{1}{2}$—46 tal., na Grudzień Styczeń $45\frac{1}{2}$—46 tal., na Styczeń Luty $45\frac{3}{4}$—$46\frac{1}{4}$ tal., na Kwiecień Maj $47\frac{1}{2}$—$\frac{7}{8}$—$\frac{3}{4}$ tal., na Maj Czerwiec $47\frac{3}{4}$—48 tal.

Owies na wiosnę 31 tal.

Olej rzepiowy $14\frac{7}{8}$—$\frac{5}{6}$ tal., na Listopad i Listodad Grudzień $14\frac{2}{3}$—$\frac{3}{4}$ do $\frac{17}{24}$ tal., na Grudzień Styczeń $14\frac{3}{4}$ tal., na Styczeń Luty $14\frac{5}{6}$ tal., na Kwiecień Maj $14\frac{11}{24}$ tal.

Olej lniany 12 tal., na Kwiecień Maj 12 tal.

Okowita $17\frac{3}{4}$ tal., na Listopad i Listopad Grudzień $17\frac{3}{4}$—$\frac{2}{3}$ tal., na Grudzień Styczeń $17\frac{3}{4}$ tal., na Styczeń Luty 18—$\frac{1}{4}$—18 tal., na Luty Marzec $18\frac{3}{4}$—$\frac{1}{2}$ tal., na Kwiecień Maj 19—$\frac{1}{4}$ tal., na Maj Czerwiec $19\frac{3}{4}$ tal.

Szczecin, 22. Listopada.

Pszenica 60—68 tal., na Listopad Grudzień $61\frac{1}{2}$ tal.; na wiosnę 65 tal.

Zyto $43\frac{1}{2}$ tal., na Listopad Grudzień 43 tal., na wiosnę 46 tal.

Olej rzepiowy $14\frac{1}{4}$ tal., na Kwiecień Maj $14\frac{1}{2}$ tal.

Okowita 21 proc., na Listopad Grudzień 21 proc., na wiosnę $19\frac{3}{4}$ proc.

Przybyli do Poznania 23. Listopada.

BAZAR: Żerawski z Paryża, prob. Sumiński z Lussowa, Grabowski z Gorzewa, Radoński z Ninina, Sawicki z Rybna, Lossow z Boruszyna, Łubiński z Woli, Jaraczewski z Lipna, Potocki z Bendlewa.

HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Turno z Obiezierza, Michelsen i Schlache z Rogoźna, Witt z Chrostowa, Brix z Niemieczkowa, Strauven z Pawłowa, Kurz z Rogoźna, Schön z Hamburga.

HOTEL DREZDENSKI MYLIUSA: hr. Węsierski z Zakrzewa, hr. Westarp z Ludom, bar. v. Sprenger z Milicza, Unruh z Łagiewnik, Palm z Jankowic, hr. Grabowski z Kretowa, Hoffmann z Rucbocic, Lietzmann i Lewinsohn z Berlina, Riesberg i Poppe z Lipska, Sehloss z Hamburga.

HOTEL DU NORD: Baranowski z Rożnowa, Moszczeński z Jeziórek, Hummel z Kościana, Meldola z Hamburga, Merdaszewski z Boruszyna, prob. Bortliszewski z Konarzewa, Niewitecki z Łodzi, Pilnicki i Formann z Boruszyna.

OEHMIGA HOTEL FRANCUSKI: Busse z Zirkowka, Mittestädt z Werdau, Lohmann z Połajewa, Wolfram z Zbęch, Matther z Ritzhowa.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI: Scheele z Połajewa, Dankelin z Mur. Gośliny, Badmeyer z Berlina, Jung z Rozbitek.

POD CZARNYM ORŁEM: Suchorzewski z Puszczykowa, Prätzke z Gękowa, Walz z Buszewa, Suszycki z Słomowa, Mallow z Huty, Soldan z Głęboczka, Grabowski z Uchorowa, Koczorowski z Wronczyna, Mardfiński z Białężyna.

HOTEL PARYZKI: Nürnberg z Leszna, Seredyński z Chociszewa.

HOTEL BERLINSKI: v, Zettwitz z Uścikowa, Griebsch z Rudek, Maas z Młynkowa, Stosch z Malczewa, Moor z Lulina, Hoffmeyer z Złotnik, Drewitsch z Rogoźna, Steiner i prob. Sikorski z Ryczywoła, Werner z Borku, Kutzen z Lubina, Kaul z Środy, Reuter z Kiszewka, Schendel i Röschke z Radomia, Büttner z Malborga.

HOTEL EICHBORNA: Rąbski z Lwówka, Mittelstäd z Boruchowa, Kört z Nawisk, Schön z Budziszewa, Geldmacher i Seefeld z Nowegodworu, Giese, Werthheim i Engländer z Mr. Gośliny.

POD KORONĄ: Busse z Młynkowa, Dorn z Hollendorf, Zunft, Hundt i Müller z Owieczek, Müller i Jahns z Łukowa, Finner z Głogowa, Kirschner, Hirschberg i Cerenzc z Rogoźna.

POD TRZEMA LILIAMI: Welnitz i Kujawiński z Połajewa, Tarnowski z Tarnowa, Polczyński z Krosien, Hoffmann, Lau i Byszyński z Obornik, Dittmar z Słonowa, Schwanke z Jarosza, Chmara, Dutkiewicz i Derpa z Rogoźna.

EICHENER BORN: Weiss z Sremu, Zuckermann z Golina, Goldrath z Chenczyna, Löwy z Strzałkowa, Pelz z Dolska i Braun z Kleczewa.

W MIESZKANIU PRYWATNEM: Löwi z Kcyni, Rynek Nr. 85.

Księgarnia **N. Kamieńskiego i Spółki** w Poznaniu otrzymała i poleca:

	Tal.	Sgr.
Kozłowski, Dzieje Mazowsza za panowania Książąt. Cena	3	—
Górnicki, Pisma rozmaite. Cena	1	2
Starowolski, Dwór cesarza tureckiego i rezydencya jego w Konstantynopolu. Cena	—	8
— Rycerz prawy oraz pobudka albo rada na zniesienie Tatarów perekopskich. Cena	—	8
Skrupuły bez skrupułu w Polsce. Cena	—	8
O konfederacyi lwowskiéj w roku 1622. uczynionéj, nauka i exorbitancya powszechna. Cena	—	8
Paprocki, Herby rycerstwa polskiego pierwsze dwa zeszyty. Cena	—	16

OBWIESZCZENIE.

Należące dawniéj do Wotschków, teraz zaś do gminy miejskiéj dwie budy, a mianowicie buda przy narożniku ratusza przy ulicy Średniéj, druga zaś murowana pomiędzy oknami kassy kamlaryjnéj i kassy oszczędności, naprzeciwko chlebowni w starym Rynku, drogą publicznéj licytacyi do rozebrania, które najpóźniéj do dnia 15. Stycznia r. p. nastąpić musi, najwięcéj dającemu sprzedane być mają.

Donosząc o tém chęć kupna mającym nadmieniamy, iż termin sprzedaży na dzień 30. m. b. przed obiadem o godzinie 11téj przed Sekretarzem miasta Panem Zehe na ratuszu naznaczony jest, a warunki w Registraturze naszéj przejrzane być mogą.

Poznań, dnia 10. Listopada 1858.

Magistrat.

OBWIESZCZENIE.

W interesie konkursu kupca Zielkiego, sprzedane zostaną

w terminie 2. i 3. Grudnia r. b.

z rana od godziny 9téj począwszy, należące do massy zapasy towarów składające się:

z towarów kolonialnych, farb, różnych delikatesów, likworów, dość znacznéj ilości próżnych naczyń oraz butelek i wreszcie nowe okno wystawne złożone z trzech szyb szkła zwierciadłowego z policami i okiennicą do tego należącą.

Sprzedaż nastąpi w lokalu handlowym dłużnika tu w Kościanie drogą aukcyi.

Kościan, dnia 22. Listopada 1858.

Zarządzca massy konkursowéj,
Brier, Rzecznik.



Przedaż baranów

w zarodowéj owczarni ***Hr. Zierotina*** w ***Prauss***, powiat ***Nimptsch*** w Prusk. Szląsku, rozpoczyna się dnia 22. Listopada t. r. Znajdujące się tam wysoko uszlachetnione tak przez obfitość wełny jak i przez pewne przelanie zalet na potomstwo oznaczające się barany, są podług cen stósownych do czasów otaxowane.

Administracya dóbr Hrabiowskich w ***Prauss***.

OBWIESZCZENIE
Dyrekcyi Jeneralnéj Ziemstwa w Poznaniu.

W skutek abluicyi czynszów i odprzedanych parcel, oraz z innych powodów prawnych wypowiadają się z wydanych na dobra poniżéj wymienione 4 % i 3½ % listów zastawnych następujące w obiegu publicznym będące numera, które w księdze hypotecznéj mają być wymazane:

Nr. list zast. bież.	Nr. list zast. amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota listu zastaw. Tal.
		4 %.		
8	5532	Bartoszewice	Krobia	500
9	5533	dito	dito	500
10	5534	dito	dito	500
18	9683	dito	dito	100
19	9684	dito	dito	100
33	4700	dito	dito	50
10	1539	Brudzewo	Września	1000
13	1542	dito	dito	1000
15	1544	dito	dito	1000
119	6671	dito	dito	1000
120	6672	dito	dito	1000
121	6673	dito	dito	1000
25	1274	dito	dito	500
26	1275	Brudzewo	Września	500
29	1278	dito	dito	500
31	1280	dito	dito	500
32	1281	dito	dito	500
122	5680	dito	dito	500
123	5681	dito	dito	500
124	5682	dito	dito	500
36	849	dito	dito	250
125	3220	dito	dito	250
126	3221	dito	dito	250
46	1771	dito	dito	100
50	1774	dito	dito	100
51	1775	dito	dito	100
127	10002	dito	dito	100
129	10004	dito	dito	100
130	10005	dito	dito	100
131	10006	dito	dito	100
73	979	dito	dito	50
74	980	dito	dito	50
76	982	dito	dito	50
77	983	dito	dito	50
133	4906	dito	dito	50
134	4907	dito	dito	50
135	4908	dito	dito	50
83	2073	dito	dito	25
85	2075	Brudzewo	Wrzesnia	25
87	2077	dito	dito	25
88	2078	dito	dito	25
89	2079	dito	dito	25
90	2080	dito	dito	25
91	2081	dito	dito	25
92	2082	dito	dito	25
93	2083	dito	dito	25
94	2084	dito	dito	25
95	2085	dito	dito	25
96	2086	dito	dito	25
97	2087	dito	dito	25
98	2088	dito	dito	25
99	2089	dito	dito	25
100	2090	dito	dito	25
101	2091	dito	dito	25
102	2092	dito	dito	25
104	2094	dito	dito	25
105	2095	dito	dito	25
106	2096	dito	dito	25
110	2100	dito	dito	25
112	2102	dito	dito	25
114	2104	dito	dito	25
116	2106	dito	dito	25
118	2108	dito	dito	25

Nr. list zast. bież.	Nr. list zast. amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota listu zastaw. Tal.
136	9482	Brudzewo	Września	25
68	2650	Drząjgowo	Środa	250
73	7960	dito	dito	100
75	7962	dito	dito	100
93	7923	dito	dito	25
9	3413	Grembanin	Ostrzeszów	1000
10	3414	dito	dito	1000
29	2821	dito	dito	500
15	5037	Karczewo	Gniezno	100
21	5414	dito	dito	25
22	5415	dito	dito	25
3	1231	Ottorowo	Szamotuły	1000
8	1236	dito	dito	1000
9	1237	dito	dito	1000
12	1240	dito	dito	1000
16	1244	dito	dito	1000
18	1246	dito	dito	1000
19	1247	dito	dito	1000
22	1250	dito	dito	1000
26	1024	dito	dito	500
29	1027	dito	dito	500
37	705	dito	dito	250
38	706	dito	dito	250
39	707	dito	dito	250
42	1414	dito	dito	100
43	1415	dito	dito	100
44	1416	dito	dito	100
45	1417	dito	dito	100
49	1421	dito	dito	100
50	1422	dito	dito	100
52	1424	dito	dito	100
54	1426	dito	dito	100
56	1428	dito	dito	100
58	1430	dito	dito	100
64	1436	dito	dito	100
67	661	dito	dito	50
68	662	dito	dito	50
71	665	dito	dito	50
72	666	dito	dito	50
83	1308	dito	dito	25
85	1310	dito	dito	25
86	1311	dito	dito	25
89	1314	dito	dito	25
91	1316	dito	dito	25
92	1317	dito	dito	25
94	1319	dito	dito	25
95	1320	dito	dito	25
96	1321	dito	dito	25
97	1322	dito	dito	25
98	1323	dito	dito	25
106	1331	dito	dito	25
107	1332	dito	dito	25
110	1335	dito	dito	25
111	1336	dito	dito	25
113	1338	dito	dito	25
114	1339	dito	dito	25
115	1340	dito	dito	25
116	1341	dito	dito	25
117	1342	dito	dito	25
118	1343	dito	dito	25
119	1344	dito	dito	25
120	1345	dito	dito	25
121	1346	dito	dito	25
122	1347	dito	dito	25
126	1351	dito	dito	25
128	1353	dito	dito	25
130	1355	dito	dito	25
132	1357	dito	dito	25
134	1359	dito	dito	25
136	1361	dito	dito	25
138	1363	dito	dito	25
65	6266	Pleszew	Pleszew	500
101	3502	dito	dito	250
147	11201	dito	dito	100
148	11202	dito	dito	100
243	10548	dito	dito	25

3½ %.

Nr. list zast. bież.	Nr. list zast. amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota listu zastaw. Tal.
7	4459	Brudzewo	Września	1000
8	4460	dito	dito	1000
9	4461	dito	dito	1000
11	4463	dito	dito	1000
12	4464	dito	dito	1000
13	4465	dito	dito	1000
14	4466	dito	dito	1000
16	4468	dito	dito	1000
17	4469	dito	dito	1000
18	4470	dito	dito	1000
19	4471	dito	dito	1000
22	4474	dito	dito	1000
23	4475	dito	dito	1000
24	4476	Brudzewo	Września	1000
28	4401	dito	dito	500
29	4402	dito	dito	500
30	4403	dito	dito	500
31	4404	dito	dito	500
33	4406	dito	dito	500
34	4407	dito	dito	500
35	4408	dito	dito	500
37	4410	dito	dito	500
38	4411	dito	dito	500
42	4415	dito	dito	500
43	4416	dito	dito	500
48	4355	dito	dito	200
49	4356	dito	dito	200
50	4357	dito	dito	200
53	4360	dito	dito	200
54	4361	dito	dito	200
56	4363	dito	dito	200
57	4364	dito	dito	200
58	4365	dito	dito	200
59	4366	dito	dito	200
60	4367	dito	dito	200
61	4368	dito	dito	200
63	4370	dito	dito	200
64	4371	dito	dito	200
65	4372	dito	dito	200
66	4373	dito	dito	200
68	4644	dito	dito	100
69	4645	dito	dito	100
70	4646	dito	dito	100
71	4647	dito	dito	100
72	4648	dito	dito	100
73	4649	dito	dito	100
74	4650	dito	dito	100
75	4651	dito	dito	100
76	4652	dito	dito	100
77	4653	dito	dito	100
78	4654	dito	dito	100
79	4655	dito	dito	100
80	4656	dito	dito	100
81	4657	dito	dito	100
84	4660	dito	dito	100
89	4391	dito	dito	40
90	4392	dito	dito	40
91	4393	dito	dito	40
92	4394	dito	dito	40
93	4395	dito	dito	40
94	4396	dito	dito	40
99	3613	dito	dito	20
100	3614	dito	dito	20
101	3615	dito	dito	20
102	3616	dito	dito	20
103	3617	dito	dito	20
5	5515	Świerczyna	Wschowa	1000
6	5516	dito	dito	1000
7	5517	dito	dito	1000
8	5518	dito	dito	1000
10	5520	dito	dito	1000
11	5521	dito	dito	1000
15	5408	dito	dito	500
16	5409	dito	dito	500
17	5410	dito	dito	500
18	5411	dito	dito	500
19	5412	dito	dito	500
20	5413	dito	dito	500
21	5414	dito	dito	500
22	5415	dito	dito	500
30	5245	dito	dito	200
31	5246	dito	dito	200
32	5247	dito	dito	200
33	5248	dito	dito	200
34	5249	dito	dito	200
53	4128	dito	dito	20
32	3275	Witaszyce	Pleszew	500
33	3276	dito	dito	500
85	3679	dito	dito	100
116	3663	dito	dito	40

Wzywamy przeto posiadaczy rzeczonych listów zastawnych, aby je z należącemi do nich kuponami resp. talonem lub rekognicyą na ostatnie w stanie do obiegu publicznego usposobionym w nadchodzącym na Boże Narodzenie r. b. terminie poboru prowizyi ziemskiéj, a mianowicie w czasie od 4. do końca Lutego 1859. z rana od godz. 9éj do 12éj, pod uniknieniem powtórnego wywołania na ich koszt, do kassy naszéj złożyli a natomiast inne listy zastawne takiéjże wartości z kuponami odebrali. Zamiejscowym wolno rzeczone listy zastawne niefrankowanemi podaniami nadsełać, a w 8 dni po upływie powyższego terminu odbiorą inne listy zastawne franko pocztą.

Poznań, dnia 18. Listopada 1858.

Dyrekcya Jeneralna Ziemstwa.

Kurs giełdy berlińskiéj.

Dnia 22. Listopada 1858	Stopa pCt.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4½	—	100¼
dito	4½	—	100½
dito z roku 1856. . . .	4½	—	100½
dito z roku 1853. . . .	4	—	94½
Obligi długu skarbowego	3½	—	84¼
dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj.	3½	83¾	—
dito miasta Berlina	4½	—	100¾
dito dito	3½	—	82¾
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj	3½	—	84
dito Prus Wschodnich. . .	3½	—	82¼
dito Pomorskie	3½	—	83¾
dito dito	4½	—	93¼
dito W. X. Poznańskiego .	4	—	99
dito W. X. Pozn. (nowe).	3½	—	88⅜
dito Szląskie	3½	—	84¼
dito Prus Zachodnich . . .	3½	—	81¾
Bilety rentowe Poznańskie	4	92	—
Louisdory	—	—	109⅜
Akcye kolei żelazn. Starogr. Poznańsk.	4	—	87½